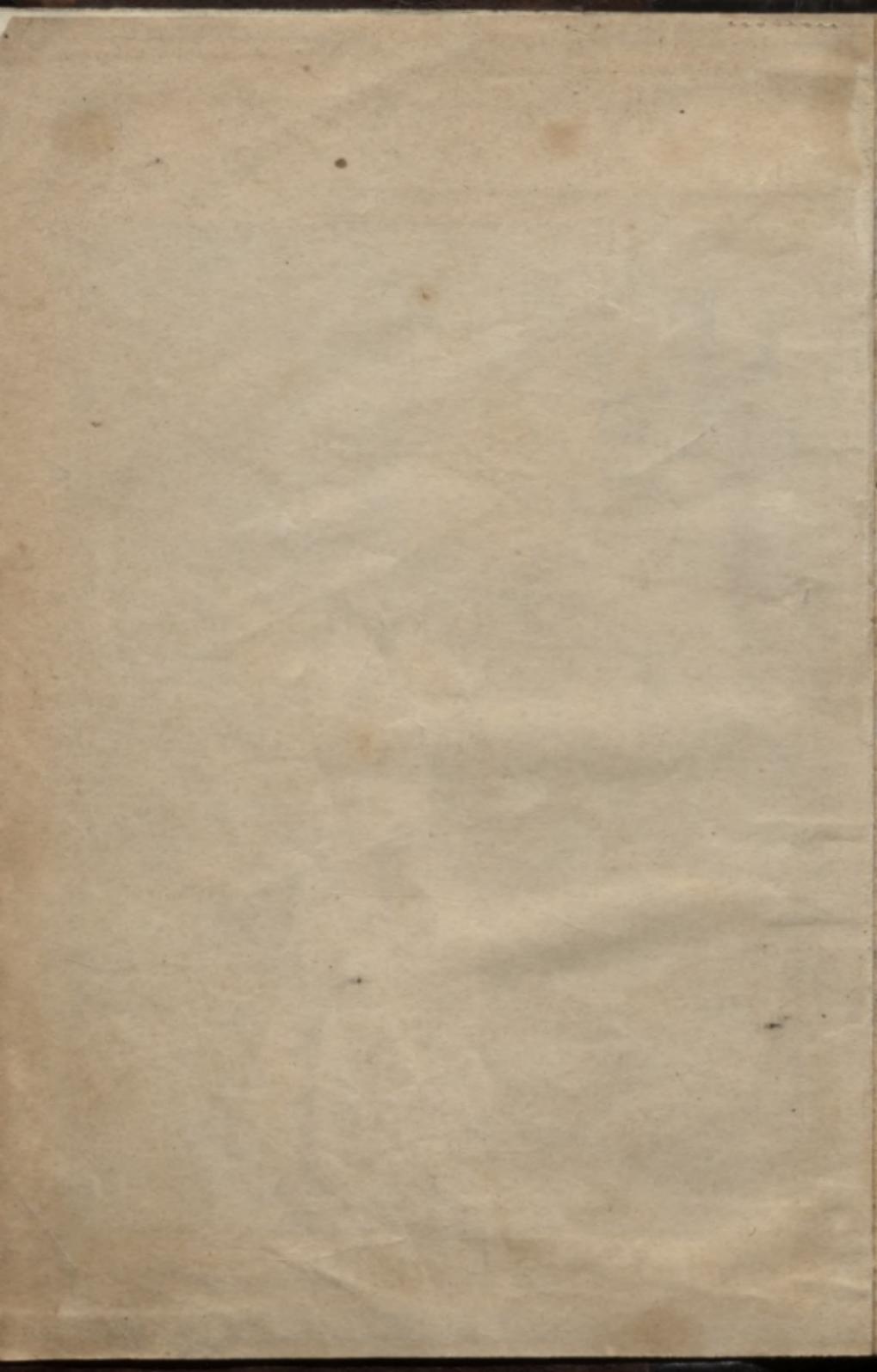

460
Waldis un Emma
jeb: Gals lābs, wiss lābs.

Ihs̄ta lautas biblioteka № 1b.

~~L~~ ~~K~~ 3790 ~~H~~

Waldis un Emma,

jeb:

„Gals labs, wiss labs.“

Jaaks stahfs

if

Widsemes jaunakajeem laikeem.

no

K. Žilinsky.

Otrā druka.

Nigā.

Drukats un dabujams pēc M. Jakobsona,
Wehweru eelā Nr. 7.

810-32

983

0309106438

15776+

LA 1068

janv. 17 VIII 79.

Дозволено цензурою. Рига, 5-го февраля 1897.

Eewads.

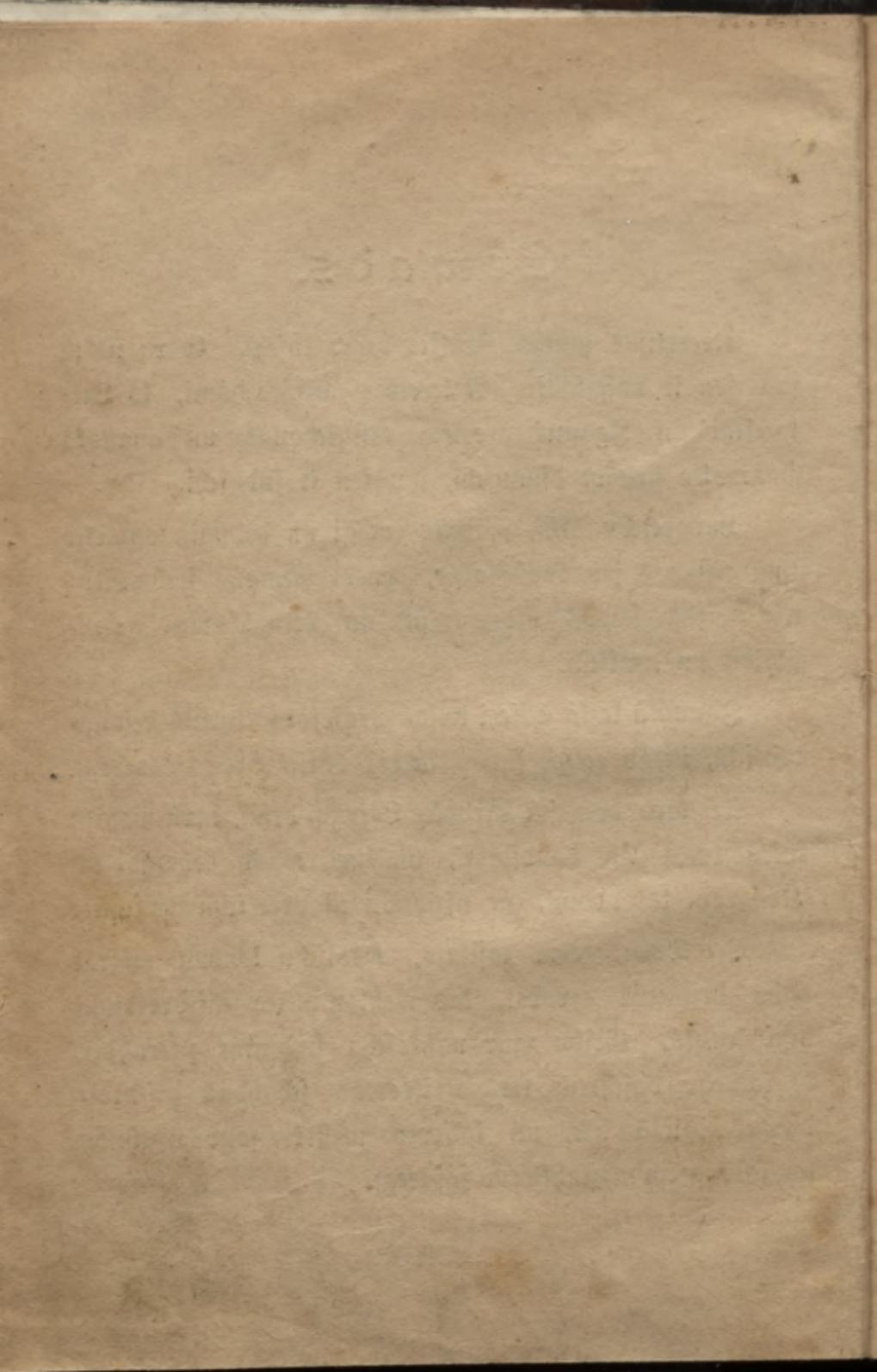
Kreewijas tautas ūaulite ūpihd ūoschi. Gara naktis jau ūen ir pagahjuſi. Nelreetnee aiffreedumi, la Latweeschi un Igauni preelſch atſihſchanas un augsta ūtahwolka ne-efot dſimufchi, jau ūen ir ūudufchi.

Latweeschu dehli mahjās naigi un dedfigi, apmelle uniwerſitates jeb augſtſkolas, eenem zeenigus ūtahwolkus un ifpilda ūawus uſdewuumus un peenahkumus ar uſzihtibu un weikſmi.

Zaunakā laikā daschi ir jau profesora titukus eeman-tojuſchi, tillab eelſch ūinibū kā ari daitmahkſlas laukeem.

Ari ūara deenestā atrodās Latvju dehli, kuxu wahrdi ūawā laikā tils daudſinati, un kuri tagad tehwijai un ūeisaram ūalpodami, ar uſzihtibu us preelſchu ūenzchās.

Bet ūewi, zeen. ūaſtajs, wediſchu ūahduſ wairak gadu deſmitus atpaļat, kad wehl minetee aiffreedumi bija ūpehkā. Gribu zaur nahkoſcho ūtahſtinu peerahdit, ka tomehr dasheem reteem iſdewās ūchahduſ aiffreedumus ūaunā likt, un ūahroto mehrki zaur uſzihtibu un ūaimigeem apſtahkſeem ūafneegt.

I.

W a l d i s.

Rahdā jaukā Widseunes apgabalā stahweja muischa, no kuras wareja nogist, ſa tur bagatiba un laime walda. Muischaaſ ehlaſ bij leelas un braschaaſ. Tihrumi un plawas uſ to labako apkoptaſ. Zeli, ihpaſchi muischaaſ tuwumā, bij labi brugeti un ar kozineem apstahditi, kaſ waſarā jauku paehni dewa.

Uſ wakareem no muischaaſ parahdijs tuuſchi ſalſch eglu meſchſ, ſalodami lihtſchi un ar daschadeem lapu koſeem apauguſchi pakalni. Bet muischaaſ tuwumā, uſ rihteem, atradāſ jaukſ auglu un puču dahrſſ, kurā weetu weetam ar jaſminu, zerimū un daschadu zitu jauku kruhmu zeri un lapenes atradāſ, fur waſarā krehſli waj ar benki preekſch atpuhſchanāſ un nolaifchanāſ bija iſlikti. Ar wahrdu ſakot — wiſſ bij jaukſ un apkoptaſ un zilmeſka firdej wajadſeja preezateeſ wiſu to redſot.

Muischaaſ ihpaſchneeks v. Weinhorſta kungs bij brangs wihrs ar deesgan laipnu ſeju. Tapat ari wina laulata draudſene bij ſoti patihkama un mihliga. Bet par. muischaaſ labo stahwoſli nebij nebuht wineem jaſateizāſ; bet tiſai muischaaſ pahrwaldneekam Schuitkoſlam, kaſ ar uſzihtibu un iſmanibu preekſch muischaaſ uſplaukſchanāſ, jau no pat jaunibas gabeem ſtrahdaja un gahdaja. Tomehr ſawu jaukalo un braſchalo stahwoſli muischa ſaſneedſa apakſch Walda wadiſchanāſ, kuru neween wiſi muischaaſ laudis mihleja un zeenija, bet ari wiſi walſts ſaimneeki, ſam ar Waldi daudſtahtigi bij jaſateekāſ.

Bet kas wiñsch bij agrak bijis un kā wiñsch par muischas pahrwaldneeku, ari beidsot par winas ihpachneeku tijis, to tuhlin pastahstifchu.

Waldis bij pee schas paschas muischas Pakalnu faimneeka gahjis ganos. Tehwē un mahte winam bij masotnē miruschi. Wiñsch bij fehrdenis. Winam wajadseja ar wiñu to meerā buht, kō faimneeks un faimneeze tam dēwa. Lai buhtu salds jeb suhrs, skahbs jeb sahlsch. Winam klahjās toreis gluschi tā, kā to schidseesmina issala:

„Zuhkas ganot Matihfinam

Dseedat wiñ negrībejās.

Kruhmos wilzees — nabadsinam —

Noplihfschas bilfinas.

Zuhkas, wepri siwenini,

Isrok gahrdū salniti? —

Kas man' schehlos fehrdeniti?

Kas dos drehbes, moisiti?“

Waldiś bij Matihfinam wiñadā sinā peelihfsinamē.

Kad wina juhlganu laiks beidsas, tad tam bij atkal leel-lopi jagana.

Bet kahdā karsta wasaras deeninā winam isgahja plahni. Nesin, kas tur nu bija, waj nu raibulas un sihmasas us kahdu lapsenu puhli usminuschas bij, jeb ar kahdi ziti dabijsli eemefli tās lutinaja, winas sahla zita vežz zitas sawas astes zilat, un pirms Waldinsch issaut spēhja: „Nuhsch! — nuhsch!“ — tās jau bija wina azim pasuduschas.

Waldinsch fabijees un istruhzees, treeza aitas un jehrinus us to puši, kur bij gotinas aissisojuſchas. Tad ar leelu aprinki dewās negantneezēm preefscha; jo meschina otrā puše atradās muischas tihrumi un plawas.

Bet kahdas isbailes!

Gowis bij jau muischaš meeschu laukā eeklupuſchaſ un kamehr wiſch tāſ wehl no minetāſ druwaſ ifdſiht paſpehja, kleedſa no otrāſ puſes muiſchaſ wagars:

„Pagaid, pagaid! Es tew' mažiſchu, es tew' rāhd iſchu, kā lopi jagana! Pehreenu taħdam, zitu neko!“

Tak Waldinſch ſteidsaſ, noſarkuſcheem waidsineem un noſwihduschu peeriti, lopinus iſ meeschu laukā ifdabut. Bet tič ahtri taſ wiſ negahja. Wehl raibula, tad ſwehtſha drihs atkal ſihmuļa un farke padewaſ eelah-roſchanaſ gribai un iſpluhza pilnu muti gaħrdoſ meeschus.

Pa tam wagars bij peenahziſ un graſſiāſ fehnu fuſkat; bet tuhlin ar' kahda pilna, jauka wihra balfs atſkaneja:

„Pagaid! — Leez fehnu meerā!“ —

Bet taſ, kaſ ſcho fazija, bij pats leelskuŋgs.

Wagars atduhrāſ kā uſ meeta. Bet leelskuŋgs peenahza fehnam klaht un praſiſja:

„Kapehz laidi lopus tiħrumā?“

Bet Waldinſch, kaſ leelskuŋgu nepasina, atbildeja droſchi:

„Gowis biſoja un aiffkrehja.“

Leelskuŋgs teiza:

„Nu, tad naħż man liħds, un maħzees paſiht, kā ar flinkeem un paſaidnigeem ganeem top darits. Naħż tič man liħds un nerauſtees.“

Waldinſch atbildeja:

„Newaru eet; lopi eeſ atkal leelsfunga meeschos.“

„Pah, waj tu man eſti tič guðris?“ Ta leelskuŋgs peebilda.

Bet no wiña fejaſ wareja nogiſt, kā wiñam ar fehnu nekahds kauns nodoms nebija.

„Wagar,“ ta wiſch fazija, „paleari ſhi puifas weetā nee loneem, kamehr eſt to ſuhiſchu atpaſal.“ To

fazijis, winſch nostahdija sehnu sawā preefſdā un bihdija to pee muguras uſ preefſchu.

Waldinam nu bij leelkungam papreefſchu ja-eet; bet fā puſtezinus, — lai leelkungs winam neſamihlu papehſchus, jo leelkungs lila garus leelus folus.

Winſch sehnu uſluhlodamſ reisu reisam paſmaidija un no wina fejas wareja nogiſi, ka winam ar sehnu lahdſ nodomis bija.

Muiſchā nonahkuſchi, winſch eeweda sehnu lehka iſtabā un fazija:

„Bagaid tē kamehr nahkſchu.“

Sehns ſtahweja ar puſtoschu ſirdi; jo nu winſch it gaifchi un ſkaidri finajo, ka phreens nu nenowehrſhami gaidamſ.

Bailes un drebuli to pahrnehma.

Bet nu ar' durwiſ atwehras, kurās muiſchās fulainis parahdijas un fazija:

„Puika, nahz eekſchā! Drihs, drihs!“ Waldinſch paklauſija, gahja fulainim lihds un drihs winſch atradās leelā gresnā sahlē, kur leeli gari ſpoguli ſno grihdaſ lihds pat greesteem ſneefsas un wehl daudſ zitu ſpihdoſchu un puleeretu leetu bij redſams.

Waldinſch atplehſtām azim wiſu ſcho gresnumu, brihnodamees uſluhkoja un bij ka apmulſis. Mahjās pee ſawa ſaimneeka winſch tik lahdas no dehleem ſaſiſtas gultas bij redſejis, ari lahdus ar falmeem eepihtus kreſlus; bet ſchē bij gresnumis, ſchē bij bagatibas atſpihduſis.

Ari leelkunga moſa aſtoni gadus wezā meitina eetezeja sahlē, kura nu sehnu ar leelām, koſchām azim uſſkatija, kamehr leelkungs ar leelmahti, lahdā ſahn-kaſbari bſirdoſchi par laut ko farunajās.

Wini noſpreeda, sehnu paturet muiſchā, lai wineem no ta ſawā laikā iſaugtu labſ, glihts fulainis; bet lai

ari masajai Emmiñai laika kawellis un ari pa datai spehku beedris buhtu. Leelkungam bij sehna isturefschänas, kà ari wina nenoseedfigs usskats, koti labi patizis, tapehz tas to nu preelsch fewis gribaja paturet.

Pa to laiku masà Emmiña sehnu wehl arweenu, nepakustedamees uu bes azu mirlschkinaßchanas, behrnißligâ apbrihnoschanâ, zeefchi ween usluhkoja, — sehnu, kura bilsites bij apalsch galos saplihsuschas un kura mati no faules kà isbalinati bija. Kahjas winam bij basas un kahju pehdu ahda ruputschä krahfai peelihdsinajama. Likai wina fahrtee waidsini un nenoseedfigas, silas azzines to peenehmigu un daudj mas patihkomu darija.

Leelkungs ar leelmahti nu ar' drihs eenahza sahle: Bet Waldinsch samulsi bâ, fewi spoguli eeraudsijis, issauza

„Arè, fur wehl weens puika!“

No muischias ihpaßchneela pahra atslaneja ſkala ſmeeschanas.

Tad leelkungs sehnu wehl reif labi apßkatijis fazija:

„Sak man, sehn, kahdu strahpi tu nu pats few ißwehlees? Waj gribi schagarus; jeb us wiſu muhschu pee manis palift?“

Waldinsch usskatija leelkungu ar sowam jaukajam azzinam; bet neatbildeja ne weena wahrdina. Winsch leelkungam pagreesa muguru un masajai meitikai, kas to wehl arween zeefchi usluhkoja, meerig winas azzinâs raudsfijas, it kà padoma un palihdsibas luhgdamées.

Bet leelmahte eefahla:

„Klaufees puisen, waj gribi par strahpi schè palift?“

Waldinsch nu ahtri atteiza:

„Par strahpi gan ne, bet tapat gan. Un zepure un sahbaki man ar naw.“

Klahtbuhdamée paßmehjâs; bet sehna waidsini nosarka.

„Tad gribi palist? Waj ne?” tā leelmahte atkal peebilda. „Es tew doschu ari sahbakus un zepuri; ja til labi pakiaufigs buhſi.”

„Palifschu, palifschu!” Waldinſch eefauzjās preezigs. Leelmahte wehl peebilda:

„Bet faki, waj tew nebuhs mahtes schzhi?”

„Man naw ne mahtes ne tehwa,” sehn̄s atteiza.

„Nabadſimſch, tad tu eſt bahrits!” leelmahte peefihmeja.

Sehn̄s atbildeja:

„Ne, mani nefauz par bahriti, bet par Waldinu.”

Leelkungs, kas lihds ſchim kluſu zeeta, paſmehjās atkal gahrdi, ſawai laulatai draudſenei kahdus wahrdus peebilſdis, luxi uſ Waldinu fihmejās un kueſch nu muischā tila paturets, lai gan ſinamis darbs preefſch ta ſchajā brihdī wehl nebija.

Bet maſa Emmina peeglauſijās ſawai mahtei, fehnu wehl arweenu uſſlatidamo, itin ſa tas kahds ſweſchā ſemes puinis buhtu.

Ja, nu kahda ſtarpiſa, kahds leels robs ſtarpi ſcheem abeem behrneem muuſ parahdās. Bet tomehr laiks, — laiks padara daschreis juhreas par ſaufumeem un kahnus par eelejām. Bet waj wiſch ari ſcho behrnu ſtarpiſu iſdeldēs, to wehl redſefim, — ja, — redſefim.

Leelmahte Waldinu nodewa ſulainim un Leelkungs noſuhtija ſaimneeſam ſinu, lai zitu ganu pee loopeem ſuhtot; jo Waldinu wiſch patureſhot muischā.

Saimneeze pujojās; bet taſ wiñai ne ko nepalihdsjeja, jo toreis bij ſakams wahrdas:

„Al ja, kas lungam leegs!” Waldinſch nu dabuja drihſumā jaunas dreħbes, ſmukus sahbazinus un beidsot ari ſenkahroto zepuri.

Waldinsch bij nu muischā, un ja winam debess
laimi dos, tiks par wihrū, tiks par fungu ziteem, tiks
ari pehzgalā pee mantas un sposchās dñihwes.

Wirsch bij ar' smuidris sehns. Wiss tam ar laiku
isbewās un isweizās. Wiss winam bij weeglis opkeram̄s
un saprotams. Tapehz ari winam labas deenās netruhka.
Ihpaschi leelmahte to labvraht eeraudsija un heidsot kā
fawu paſchu behrnu mihiela.

Winai ar' wairak behrnu nebija, bes ween masas,
ſlaiftas Emminas.

Deew̄s winai gan bij preeksch pahris gadeem dehlinu
peeschklihris, bet to atkal pee ſewim nehm̄s. Tapehz ar
nu Waldis winai bij, kā zitkahrt wezajam Adamam Sets.

Kad Emmina tika mahjas ſkolotoja peenemta, tad
ari Waldinam netila leegts pee mahzibas ſtundām dalib
nemt; lai gan wirsch tika pa brihscheem ſchur un tur pa-
ſuhits, kas ſinam̄s mahzischanoš trauzeja, tomehr wirsch
gahja it labi uſ preekſchu un tam bija leelu leelās gara
bahwanas, ihpaschi rehkinaschanā.

Leelskungs ari sehnu labpaht eeraudsija un neleedsa
ſehnam ne mahzitees, ne ari ar Emmiu jaukojā dahrſā
ſtraidelet un ſpehletees.

Pawezigais ſulainis, kas eefahlumā var ſcho ſehnu
bij faihdsis, wehlaki to ta eemihleja, kā bes ta nemas
eemigt newareja, — jo Waldina gultina ari ſulaina
kambari atradās.

Masa Emmina ſpehlejās ar fawu weenigo beeđri
labvraht un ar to no pat eefahluma aprada. Wina bij
lab̄s un mihtsch behrns un lihdsinajās fawai mahtei uſ
mata, kura wehl tagab pee tam ſlaiftojām bij ſee-
ſkaitama. Meitene plukschkeja ar Waldinu wehlak par
ſchahdām tahdām leetām. Wina runaja no gresnām
lareetēm, jaukeem dahrseem, drihs atkal no ſmułam

bildēm un istabām, jaufām flaisfām drehbēm u. t. pr. Dāschureis winas feja palika pee tam gluschi nopeelno, tīk Waldinsch klauſijās un neatbildeja ne wahrda; jo wina dabā nebīj ſchis domas un leetas eedsimuſchās.

Bet tomehr, zīk jaufa ir behrnu daba, zīk jaufi behrnu ſapni. Kā pahrwehrſchās wiſs ar laiku zitadi. — Schē redsam diwus jaunus ſtahdinus behrnibas dahrſinā augam; bet kuru dſihwes wehtra wairak ložis un možis, kas to war finat?

Leelskungs Waldina gara dahwanaſ eeſehrodams, gaſdaja teefcham par to, ka wiſch kreetnu iſglichtibū eeguhtu. Kad Waldinsch bij 13 gadus wezē, wiſch to nodewa Rigaſ aprinka ſkolā un heidsot pat Rigaſ gimnaſijā, kur Waldiſ ar leelu dedſibu un uſgihtibū mahjijās un pee wiſeem ſkolotajeem labu ſlawu eeguwa.

Emmina pa tam gan jutās waļas brihschos weenule. Wina gaidit gaidija uſ brihwdeenām kurās Waldiſ atkal pahrnahza mahjās un ar to ſpehledams tai laiku pakawea.

Wiſch ar' nu drihs gimnaſiju buhtu zauri iſgahjis, kad ſewiſchki lawekli nebuhtu zelā eekluyuſchī.

Wezais muſchās pahrwaldneeks bij miris un leelskungs ar ſawu laulatu braudſeni nospreeda, ka Waldim ſchi weeta jadod. Wiſch tika no Rigaſ mahjās pahreweſts un no wiſeem ſaiſni ſanemts.

Walda jaunella, jeb tā ſakot, behrnibas laiks heidsās. Jo kahdas nedelas wehlaki wiſch tika eefwehitis un lihds ar to par peeauguſchu jaunekli eefkaitits.

Lai gan Waldiſ nu bij no ſaweem zilts brahkeem, tā ſakot, atſweschinats, jo wiſch bij Wahzu mahzibā gahjis, tomehr eefwehitiſchanas deenā winam bij loti juhſmigi un filti ap firbi, tā ka daſcha afara noriteja gar wina ſeedoſcheem waigeem. Wiſch nu wairs nebija

nabaga gana sehn̄s ar noplīhsuſchām bīſhīnām, kraupai-
nām kahjinām un nobalinateem matineem, bet peeklah-
jigi gehrbīs jauneklis ar wajadsigām finibām pufelots
un jauks un ſtaifts no waiga, ka magonu ſtahds, kaſ
ſtarp kartufelu laſteem ſpihd un ſepni paſelās. Bes tam
ari leelkunga un leelmahtes mihleſtiba wina ſirdi luſtinaja
un Emmaſ ſchliſtā draudſiba to eefildija. Un bes tam
wehl ſtahweja tam jaunā weeta preeſch azim, kuru wiſch
ka Deewa ſchehligu nolehmumu uſſlatija Ari mahzitais
to wiſu ſinaja un runaja:

„Tā ſaka taſ ſungs: Es tewi eſmu ar muhſchigo
mihleſtibu mihleſis un lihds ſchejeen atwedis.“

Tad beidsot peefiſhmeja:

„Turi kaſ tew ir, ka neweens tawu ſroni nelaupa!
— Amen! Ej ar meeru!“

Waldis bij eefwehtits.

No baſnizas pahrejot wiſch ſaweem labbareem
ſkuhpſtija ar karſlām pateizibas afaram rokas. Wini
ar' bij tilk mihligi un laipni, ka Waldim nebuht prahtā
nenahza, ka kahda leela aife toſ wehl ſchēr. — Leelmahte
dahwinaja winam jauku grefnu bihbeli fazidama:

„Schi grahmata ir kaſns, pee ka tu atſpeeftees wareſi
Sche ir palihgs behdu laikdōs.“

Leelkungs paſneedſa winam maſu kaſtiti, kureā daschi
ſposchi ſelta gabali staroja. Wiſch teiza:

„Eſt ar' uſ preeſchhu labs un uſzihtigs, tad tew
labi klahſees.“

Beidsot ari Emma, kura nu jau 15 gadus wega
bij, paſneedſa Waldim, ka ſawam ſpehlu beedrim, jauku
puku kufchki, fazidama:

„Lai juhſu dſihwes zelſch ir ar ween ar roſem un
pukeū apklaiſits.“

Schos wahrdus tai mahte bij eemahzijuſi. —

Bet là Waldis eelschligi satruhläs, lad Emma to ar „Juhs“ wahrdinni usrunaja. Waj gan winsch nu tai bij tilfwehſch palizis, waj ta to aif zeenishchanas darija; jeb waj wina no faveem wezaleem tå ismähzita bij? Kas to lai fin?

Schoreis Waldis ehda pee paſcha leelkunga galda Lihds schim winsch bij ar fulaini lopä fawu ehdeenu haudijis. Bet nu winsch wehl jo wairak isbrihnijas, lad ari nu leelkungs un leelmahkte to arween ar „Juhs“ wahrdinu, usrunaja. Winsch domaja, ka winsch nu laikam zeenigaks efot.

Ah, ne, ne, mihiſais Walbi, tas ir kas zits. Tu ne-efi wairs behrns, tu ne-efi wairs Waldinsch, ar kuru Emma ſpehletees drihleſteja. Tu eft zitas, ſemakas kahrtas laufchu behrns. Behrna teefibas tew nu ir atnemtas un taws ſtahwollis aprobeſchots. —

Breeſch Walda nu bija weena fwariga deena aiftezejuſi: Breeſch wina nu eefahkäs zits laikmets. Dſihwes zelſch tam nu bij fawus wahrtus atwehris un winam bij jaſahk pa to ſtaigat.

Leeläs muifhas pahrwaldiſchana nebij ſmeekla leeta. Wiſſ winam bij ſwefch un, pa leelakai daſai, nepafihſtams. Tak wezais muifhas staroscha bij tam là labà rola, kas winam wiſas weetäs un leetäs ar labeem padomeem un pamahziſchanäm lihdsäſ ſtahweja.

Neilgä laikä Waldis ſtahweja tå ſakot patſ us ſawäm kahjäm. Wiſi muifhas darbi weizäs loti labi. Ar laudim winsch appahjäs us to labako un wiſi to mihiela un zeenija.

Dafchias nekahrtibas, kuras wezä Schnitkohla laikä bij eeweefschas tapa isnihzimatas un dafcheem, kureem kaut kahda netaiſniba padarita ſikuſi, par labu greeſti. Ar wahrdi ſakot, Waldim nebij ween tilf labas gara dahwanas un apkehriba, bet ari laba, wehliga mihiſta ſirds.

Ari ar Pakalnu faimneelu winsch là or tehwu
apgaħjjas un faimneeze nu wairš nebuht nenoſchehloja,
ka winai zits gans jameklè.

D'sinitskungi bij ar winu loti meerā ; tikai leelkungs
sahkumā kahdas reisas pеebilda, kà tas gan nahkot, ka
darbineeeli un otarneeki tik maſ flinkuma un zitu pahr-
kahpumu deht teekot pehrti. Bet wehlaki no tam nedfir-
deja wairš ne wahrda, un wiſt dſihwoja meerā un wie-
labakā fatizibā. Muischa uſplauka azim redſot un mui-
ſchas faimneeli, paſtrahdaja ſawſu darbus kà peenahklaſ.

Là nu bij Waldis no nabaga gana fehna godats
un mihlets, leelas muischaſ pahrwaldneels tiziſ un Deewa
ſwehtiſa bij ar to.

II.

Wirmas mihlestibas pluhdi.

Wairak gadi jau bij muhschibas Juhrā grimuschi,
famehr Waldis leelo muischu ar weiksi pahrwaldija.
Ikweens dſihwoja laime un meerā apalsħi ſawa
wiħges koka.

Emma bij pilnigi pеeauguſi un seedeja kà ſmarcho-
dama roſe. Waldis, winas jaunibas ſpehlu beedris, bij
ari par ſtaiftu, wiſadā ſinā peenehmigu un loti patiħkamu
wiħru tapiſ. Kas ween winu redſeja, preezajàs par
ſho ſakodamo oſolu. Daſħas jaunawas firðs pret to
eekarfàs, daſħas burwigas azis, mihlestibas dſitumā
ſpogulodamàs, meħginaja to pеepeschhi faguhſlit. Bet
Waldis nodarbojàs ar zitam leetam. Winsch, zik
wareja un eefpehja, iſgħihtojàs ſewi arween wairak.
Dċigū grahmatu winam preekſħ tam ari netruhka. Ar
wahrdu faktot, Walda firðs wehl nebija no mihlestibas
deewenes bultam aifterta,

Bet kā neweens mirstigais netop no winām taupits, tā ori Waldim wajadseja winas faldumus un suhrumus sawā laikā baudit.

Lai gan Emma un Waldis, tā faktot weens no otra schkirti dsihwoja; — lai gan tee weens otru maſ ween redsejās, tak wini reisu reisam newilſchus fatikās un weens kā otris nosarkdami ſafweizinajās. Kā jau peemineju, Emma bij mihliga un ſtaifta kā engelis. Lehna kā halodiis un ſnuidra kā jauna ſtirnina. Dſeedchanā un klaweeru ſpehleſchanā wina bij leelu leela mahſſlineeze. Lai gan winai newajadseja par maſhu dſeedat un ſpehlet, ta tomehr dſeedaja un ſpehleja tapat bes maſfas, kā beſwainigee putnini ſaros un laſtigala winas tehwa dahrſā jaſminu un zerinu zeros; firdeſlaimibā un ſirdſchkihſtibā. Tomehr winas ſirbſ ſahla pehz kaut ko lahrotees, pehz kaut ko ilgotees. Wina eefahkumā pate nemaſ neſinaja, kaſ taſ eſot, het wehlaki wina tak ſawu ideali, ſawu ſirbſ meerinataju ſahka pamasam poſiht. Un taſ ziſ ſeweens nebij, ka ſeedoſchais Waldis.

Ari Waldim bij reisu no reifas ſawadas juhtas kruhtis eesagufchās. Kad wiſch Emmu lahdreij bij newilſchus fatizis, tad wehl ilgi aifluſtinatee ſirdſwilni kuſtejās. Wiſch nogihda, kā Emma, ja, til Emma wina dwehſeli peepilda. Bet taſ jau buhtu trakuliba, pehz ſeellunga meitas rokas iſſteept. Ta jau buhtu no Walda ta ſeela kā nejehdsiba un muſſiba. To Waldis ari pats it labi ſinaja. Wiſch nebijja wihrs bes galwas; het wiſu it labi paſrlika, kad kaut ko eefahka. Wiſch atturejās no tabdām domām, zil ween eefpehjā un ſargajās ar burwigo Emmu fatiktees, ſargojās no ſtaiftās roſes fmarschās apreibinaſchanas. Wiſch gan walros uſmekleja lahdū kluſu weetinu, kur wiſch pehjā

deenas rūhpēm un puhlineem dabas mohmulinas klehpī atpuhtās un spehku fmehlās; bet to winsch nebuht nedarija, kā ar Emmu fatiktos, lai ar to tuwakā draudsibā nahktu.

Tā nu winsch ar' kahdā jauskā wasaras waškarā usmelleja košho muisčas dahrſu. To dahrſu, kurā winsch kā behrns ar Emmu bij spehlejees un pehz vatilšchanas to daudſreis apkehris un behrnibas nenoſeedfibā daschadi aifkahris, to dahrſu, kurā wina wehl tagad daudſreis pastaigajās un ſawus waſas brihtinus pawadija. Scheis dahrſs nu ari ſaloja jo pilnigak ne ka toreiſ. Maſakee kruhmīni bij pilnigi preeaugufchi un dahrſs, wiſpahrigi nemot, bij koplaks un braschaks. Sche nu winsch noſehdās kahdā jaſminu lapene uſ benka un eesahka kaut ko domat. Saulite laidās patlaban un wiſa daba parahdijās burwigā krafchnumā. Dſeeſmu meldini pildija taſku ar brihnischlīgām harmonijām gaiſu un ſaldas puļu ſmarsčas lidinajās pa dahrſu. Ari Walda ſirbs zilajās un ſchuhpojās ſoldos nepaſihſtamos ſapnu wilnos. Winsch pozehla ſawas azis uſ apkahrtējo joukumu un domaja:

„Kaut muhscham wiſs tā valiku kā tagad. Kaut nesad ſhee puļu ſeedi nebirtru un ſchihā ſakās lapinas nedſeltetu. Bet, ak zil drihs paeet ſeedu laiks, zil drihs wiſt roſe un zil drihs bahle ari zilweka waiga fahrtums.“

Winsch nogrima dſilās domās. Te netahk no Walda atſlaneja kahda mihliga halsite, kās gaiſu trizindamma wina auſis aifkahra. Wina ſlaneja koſhi un ſaldi, kā ſudraba pulkſteniſchi, kā kokles trihzedamas ſtihgās. Waldis kluſijās aifgrahbts ar ſaldu, brihnischlīgo juhſmu pilnu ſirdi un dſirbeja ſcho jauko dſeeſminu:

„Upes malā puiſens pina
 Jauku puču kronti,
 Un kapehz, to wiſch gan ſina,
 Tas aispeld pa upiti.
 Tāpat aifeet muhſu jaunums,
 Kā ſchi Straume ahtri ſreen.
 Un tā nobahl muhſu jaukums,
 Kā ſchee kronti, deen' par deen'!“

Waldis klausījaſ. Wiſch paſina ſcho laſtigalu.
 Wiſch eegaumeja latru wahrdinu, latru ſilbiti. Bet
 ſchi laſtigala ſandinaja tahlak:

„Kapehz prafat, ko es raudu
 Sawā ſeedu laizinā?
 Kapehz preekus ar nebaudu,
 Kad ſeed puſes upmalā?
 Wiſas neſkaitamas balsis
 Atjaunotā paſaulē,
 Nedod preeku manās auſis,
 Kamehr behdas dwehſelē.“

„Debiſchligā buhtne, waj tu tā til no gara laika
 dſeedi, jeb waj tawa dwehſele teefcham behdas ſajuhi?“
 Tā Waldis pakluſi, til ko pats ſhos wahrdus dſirde-
 dams, murminaja. Bet dſeesmina ſlaneja tahlak:

„Ko man paſihds wiſs, kas lihgo,
 Schini ſeedu laizinā.
 Wēna pati, ko ſirds tihlo,
 Tas ir tahlu, — tuwumā.
 Winu apkampt rokas ſneedsu;
 Bet mans puhlinch wiſs ir weli',
 Waj es raudu, waj es kleedsu,
 Preeks man no tam newar ſelt!“

Dſeedataja druſku apkluſa, bet tad ar jo pilnigaku
 un dſihwaku balſi eefahka:

Staltu pili atſtahdama,
 Nahz pee manis mihlača.
 Puķites apraudſidama,
 Eſi ar man' preeziga.

Dseedataju pilni kruhmi.
Awotinsch tek preezigi; —
Buhdinā ar atrod ruhmi,
Tee kas dsihwo mihligi!

Dseedataja apkluſa.

Waldim ſehrās wiſt ſhee wahrdi dikti pee ſirðs.
Tee bij ta ſafot, winam iſ ſirðſdſikumeem nemti. Schi
dſeeſmina bij preeksch wina kā radita. Wina kruhtis
gilajās un wina dwehſele jutās, kā laut ko gaibot, kā
laut ko wehleدامیس panahkt, aiffneegt un fatikt. —

Bet dſeedatoja nebij zits nekas, kā Emma, Walda
behrnibas lihdsbauditaja, Walda behrnibas draudſene.
Wina ſcho dſeeſminu bij jau daudſreij pee klaveeru
ſtanu pawadiſchanas dſeedajuſt, neween tapehz, kā tai bij
jauks meldinsch, bet wiſwairak tapehz, kā winas dwehſele
ſchajā dſeeſminā atſpeegelejās. Ko ſchi dſeeſmina iſteiza,
to wina ar pati pilnigi ſajuta. Wina nogihda, kā winai
laut kas truhkſt, kā laut kam wajadſeja paſaulē buht,
kas winas dwehſeli peepilditu. Winai truhla daudſ kas;
winai truhla ihſta ideaſa. Waldiſ tak ſawu leelako
wehribu greeſa uſ ildeeniſchligajeem darbeam; bet Emmai
zits nekas neatliſas, kā dſihwot un baudit. —

Waldim likās, ſchajā brihdī, kā winsch weeglus
ſokus dſirdetu. Winsch gribeja peezeļtees un ahtri aifeet,
bet nu ari Emma preeksch lapenes, kurā Waldiſ atradās,
parahdijās.

Wina nahza, — wina nahza kā ſaules ſtarſ, kas
beidsot wiſu ſafilda un falarsē.

Wina Waldi eeraudsijuſt, druſku ſabijās; bet tad
kā preekā iſſauza:

„Ak juhs taſ eſat! Kur juhs ta arween noslehpusdhees
ſawejatees? Juhs jau nemaj wairſ nedabu redſeet?!”

Waldiſ peezehlās un druſku ſajuzis teiza:

„Vateizos jums, zeenijamā jaunkundse, par to jauko dseedaschanu un par to jauko fīrdī aisgrahbdamo dseesminu!“ Winsch wehl gribēja ko teikt; bet Emma nojarkuši, tam ar lāhdū, winas rokā atrodošchos jašmina faru preti wizinadama, teiza:

„Meerā, meerā! — Bitadi waru wehl uspuhstees un kā mana zitreiseja skolotaja teiza, mahkslu famaitat. — Bet sakat man labak, kā jums lāhjās? Ko juhs gan weeni paſchi darat? Waj jums naw gaſsch laiks? Sakat, waj juhs mani pawifam peemirſuſchi un aismirſuſchi efat? Kapehz nenahklat ſche bahrsā? — Spehleſimēes taffchu jel reis atkal, kā zitkahrt. Spehleſimēes kā kad atkal behrni buhtum. — Ak zik toreis wiſs bij jauks un ūlaſts. Es wareju par wiſu, it wiſu preezatees. Weens pats raibais taurinsch peepildija manu dwehſeli. Sakat jel man, waj jums ne-eet tapat kā man?“

Waldis apdomajees fazija:

„Zeenijamā jaunkundse. Kā war uhdens pileens ūlāhdsinatees ar juhru, ka war zinits ūlāhdsinatees ar kālnu! Kā waru es ūwas juhtas ar juhſejām barit; jeb atkal ar jums ūpehletees, kā to zitkahrt, kā behrni darijam. Ko es toreis fajutu un baudiju, to eſmu dſiti, dſiti lāhdā ūirdskaktinā aprazis un ūimikahrtigeem apſegeem apſedis; jo man ir bāil, ka mani behrnibas laimes brihschi lāhdū engeli neatgahdinā, kuru ūeeluhgt, kuru apkampt man naw ūeſibas un ūoram par draugu buht, iſrahđas trakuliba.“

Emma ūaprato, ko Waldis bij iſrunajis. Wina gribēja tuhdač kaut ko teikt; bet tas winai neisdewās. Wina bij drusku ūamulsuſti un newareja tuhlin wajadfigos wahrdus atraſt. Tak wina brihs teiza:

„Lā, tā. To gan es no jums nebiju gaibijuſti. Sakat man, waj kālnam naw dabifla radneeziba ar

wišmaſalo ſmilſhu graudinu, un juhrai ar wišneezigako rafas pileeninu? Sakat man?"

Waldis atbildeja:

"Daba pallaufa ſawam likumam, kas tos kopā ſeen un muhschigā harmonijā fatur; bet mehs zilweki eſam neſkaitamos aplokos ſchērti. Kas no weena uſ otru grib pahreet, tam ir jabeidsas un jaſaſuhd."

Emma nodrebeja.

Wina neſinaja, zik tahl Waldim ſche taiſniba, zik ne. Tak wina fazija:

"Waj ta?! Es to pirmo reiſ ſawā muhschā dſirdu. Bet atbildat nu ari man. Sakat man, kā ſauz to buhtni, kas muhs Deewam lihdsigus dara, un kura iau no pat muhschibas ir teefiba, zilwekuſ weenu otram turinat un kura nekahdu aploku ſchērſchanu nezeesch, jo ſchi deewiſchfigā buhtne eevehro tilk to wahrdinu „zilwets“? Nu teizat man, teizat!" —

Waldis fajuſka.

Scho dſikumu wiſch pee Emmaſ nebij zerejis atraſt. Wiſch to bij ſchajā ſinā par ſeklu turejis, bet nu winam paſcham bij ja-aifihſt, ka wiſch maldiſees. Tapehj wiſch druſku eekarſis atbildeja:

"Es domaju, ta ir miheſtiſa! Waj naw ta, zeeni-jamā jaunkundſe?"

Emma nu ahtri eefauzjas:

"Nu redſat! Wahrdomajeet nu paſchi to wiſu lihds rihtam," wina wehl grubeja ko runat; bet zilweku halſis bij dahrſā dſirdamas un Emma atwadijās no Walda, kura ni wina nu miheſtiſas un til dauds ſpihdoſchuſ zeribas ſtarus ſirbi bij eefpihdiņajuſt.

Wina ahtri aifgahja, jo wiſas wezali bij dahrſā eenahkuſchi un ta nu ſteidsas teem preti; bet Waldis aifgahja, zaur zerinu kruhmeem pa masajeem ſahnū

wahrteem, us sawu dsihwoski, kurſch labu gabalinu no paschas muischas ehkas atradās.

Schi bij ta pirmā noopeetnakā farunaſchanas Waldim ar leelkunga meitu Emmu un kura nu abeem deesgan materiala preelsch dſitakas pahrdomaſchanas un pahrliſchanas derva.

Walda kruhiis ploſijās pirmās mihleſtibas pluhdu wiſni. Winu ſagrahba ſaldas, neiſteizami augtas juhtas. Winsch grībeja no tam wakā atraiſitees, winsch grībeja no lahda zihnnia iſgrositees, kur tam, kā pahrfpehtam, kauns un apfmeellis bija gaids; — bet ſlaiftās, debefſchēgās Emmas mihleſtibu modinadamee wahrdi, winas jautriba, winas tihrā, iſglihtotā, nefamaitata ſirds totureja ar burwigeem ſpehkeem us eefahlta zela. Ka ar Emmu kā zitkahrt nu wairs newareja ſpehletees, to winsch it labi nogihda. Schē bij pee laika ja-atkahvās; jeb zihnnisch, pret aiffpreedumeem ſchaurſirdbu un ihsfredſibu jaufnem. Ka winsch Emmas deht pat nahwē eet wareja, to winsch ari it labi ſinaja. —

Ari Emma ſajuta, ka Walda wahrdi bes pamateem gluſchi nebija; bet wina par to maſak behdajās. Waldis tai bij mihlfch, Waldi wina mihleja un tas winai bij deesgan.

Waldis newareja nemas tik ahtri kā zitos wakaros eemigt, un bij laimigs, kad pehz nemeerigās nakti rihta ſaules ſtari zaur wina logu eefpihdeja. Tomehr winsch jutās kā weentulis, kā atſtahts. Neweens winam nebija, kas tam naħlamā zihnninā klaht ſtahwetu. Tam nebija neweena dwehſele, kurai tas waretu uſtigetees. Winsch ari eedomajās, ka winsch fehrdeenis eſot; winsch pahrlika, ka tam ne no lahda zilwela naw atſpaids gaids, ka tik ween no lihbſſchinigeem labbareem. Un nu winam bij tos apbehdinat, bij teem preeti ſtahteeſ.

Winfch wehlejās wehl reis ar Emma satiktees un runat un tad no winas ſchirtees, — ſchirtees, ja patihk, uſ wifu muhſchu.

Wakarā winſch eeradās atkal ſinamā lapenē. Drihs ari Emma atnahza. Bet kahda? Deesgan, zeen. Laſtajš kād es ſche peefihmeju, ka wina iſſkatijās kā bruhte ſwehtā glihtumā, kā faules ſtarš, kā rihta ſwaigſnes ſpoſchuminſch un kā laimes un meera neſejſ engelis. Ta bij, zik ween eefpehjuſi, fewi iſgrefnojuſees. Wina gribеja ſawam Waldim patikt, gribеja to ar ſawu ſkaiſtumu eepreezinat. Wina bij baltās drahnās tehrpuſees, kahduſ patlaban uſplaukuſchus roſchu ſeedu pumpurus matos un pee kruhtim peesprauduſi. Wina nahza ſmai- didama un ſneedja Waldim ſawas rokaſ. Peeglaudijs tam it mihi un fazija:

„Tagad gribam preezatees. Tagad buhſim atkal behrni. Waj ne?”

Wina bij til jautra, ka Walda nopeetnās domaſ iſgaiſeja un winſch aplika ſawu roku ap winas ſmuideru augumu.

Wina to ſanehma ſawejā un peefihmeja:

„Nu waj neſefam atkal behrni, kā bijam?” Tomehr wina kluſi nodrebeja. Walda roka wairš nebij wiſ zitlaahrteja behrna roka, bet weena ſeedoſcha wihra, taſ pehž Emmas iſſteepaſ.

„Walbi, tu taſ neſaunoſees, ka es tevi no ſchi brihscha ar draudſigo „tu” uſrunaju? Utmet ari pret mani to gaxo „juhſ.” Waj ne?”

Waldiſ atbildeja:

„Lai noteek wiſ ſehž tawa prahta. Tu eſi mani aplaimojuſi un manu dwehſeli lihds pat debefim pozehluſi; lai noteek taws prahts.”

Emma gribеja jautra buht; bet taſ nu winaſ wairš neiſderwās. Wina noſehdās Waldim blaſkus.

Waldim bij ūti juhsmigi un sawadigi ap firdi.

Saulite laibas un kahds gana sehns lopus mahjā
dſihdamas dſeedaja :

„Masinſch biju, neredſeju,
Kad nomira tehw̄s un mahi';
Nu usgahju ganidamſi,
Kur guleja tehw̄s un mahi'."

Waldis klauſijās. Winsch palika nopeetniſ; bet
sehns dſeedaja tahtak:

„Baltā ſmilſchu kalninaī,
Apakſch ſala welenin'.
Zeleeſ augſchā, tehw̄s un mahte
Es pazelschu welenin."

Emma nogida, kas Waldim zaur firbi gahja, zeeta
kuſu un neteiza ne wahrdina.

Bet gana sehns turpinaja dſeesminu :

„Es tew teikſchu, tehw̄s mahmina,
Kā man dara ſwefcha maht.
Swefcha mahte ſtelle mani,
Pee ahbeles rihiſchu greest."

„Pee ahbeles peespeeduſi,
Kā pee ſawas mahmulin's;
Virſt ahbelei balti ſeedi,
Virſt man gauschās aſaraſ.

Waldis eegahdajās, ka winsch ari nabaga bahra
behn̄s, nabaga ganiſch bij. Un nu tomehr winsch
ſehdeja kahda lelunga meitai lihdsās. Suhras un
ſaldas atminas, ka ari ſchis laimigais brihdis to ta
fragrāhba, ka winam leelas aſaru pehrles noriteja pār
waigeem. Tad wehl zitas, wehl wairak zitas un Waldis
raudaja ka maſſ behn̄s.

Emma neſinaja ko ſazit. Wina mehginaſa to eepree-
zinat; bet Waldis raudaja jo karſtaki.

Beidsot aplika Emma abas rokas ap wina kallu
un teiza:

„Sinu gan, kas taru firbi apbehdinà. Sinu gan, ka schi dseesmina tewi satrighzinaja. Sinu it labi, kas tew truhkst, bet mihaïs Waldi, waj tew es wehl nekas ne-esmu? Nedsi, es peederu no schi brihscha tew us wiñ muhschu. Geskat jel mani ka lahdus masu lihlu ta weetâ, kas tew truhkst. Es gribu tewi zil ween eespehshu laimigu darit, un es neschkirfchos nekad no taweem sahneem.“

Tà fazijusfi, wina ar sawu sihdautinu schahweja Walda asaras, un winsch nu ari Emmu ar mihestibas pilnam azim ussatidams fazija:

„Debeschligà meitina. Ja tas wiñs pateefiba, so tu runa, ja taws firðs prahs arween pee ta wiñs paleek, tad gribu nu leelu, besgaligu zihniñ ussahkt. Gribu zihnitees lihds heidsamai dwaschas wilkschanai un ja ar man neisdotos tewi schi wirs semes par sawu fault, tad swehiñm reis debesis par jaunu sawenoschanas brihtinus, kur tad muhscham kopä valiksm!“

Tà nu bij starp Waldi un Emmu deriba slehgta un weens otram nosolijufchees, weens otru mihlet, kamehr Deewòs pats tos zaur laizigo nahwi schifir

Walda pirmà prafschana nu bij, ka nu pee gala mehrka lkuht? Kad, un us lahdus wiñsi abeju nodomu un neschkiramo mihestibu sinamu darit. Bet Emma teiza:

„Mans mihaïs Waldi, nelausfi sawu galwu par wehti. Lajuñ man weenai paschais isdaritees. Tehwòs mani mihle un mahte neween mani, bet ari tewi mihle un zeeni. Un wiñam leetam ar wehl deesgan laika. Jo deesgan, ka mehs paschi sawu firðslaimi fajuhtam.

Waldis ar' valika ar Emmas isteizeenu schim brihscham pilna meerâ un weens otram firfnigu labu nafti wehlejuschi, tee isschlihras un ifgahja is dahrja.

Koseem dselteja lapinaš. Puču seedi nobira. Rudens eefahkās un seema peenahža. Jaukais dahrss stahweja bes fawa krahſchuma un mineta jašminu lapene stahweja kaila un weentule.

Emma ar Waldi ar nu wairs te newareja sanahkt un mihiči farunatees. Wineem bij ſchahdi ſaldi brihſchi japeezeefch, kamehr jauka filta wehſmina atkal wiſu dabu atdſihwinaja, kamehr dſegufe eefahka atkal ſukot un laſtigala zerinu kruhmoš fawas dſeeſminas trallinat.

Bij jauks maija mehneſis, kad mehš Waldi ar Emmu atkal ſinamā weetinā eeraugam. Emma bij drufzin bahlača un Waldis nopeetnaks. Mihleſtibaš wilnu pehdas bij winu weidus drufku apſihmejuſchās. Tomehr wini bij laimigi, tif laimigi, ka wini nemaš nepamanija, ka leelmahte, Emmaš mahte jau labu brihtinu toš uſluhkoja.

„Tà tà, to jau domaju, to jau ſen biju paredſejuſi. Nu tà, mans mihtais Waldi, — reiſ tak nokehru!“

Waldis ſajuſka un ſamulſa. Bet Emma krita ſawai mahte aþ laſku un raudadama luhdſas :

„Peedod mihiča memin, ka es tew lihds ſchim wiſu paſlehpri. Redſi, mehš efam weens otram mihleſtibu un uſtizibu apſolijufchees un gaidam til uſ tawu ſwehtibu.“

Bet leelmahte fazija :

„Weenā dahrſā dehſtiti, weenā dahrſā auguſchi un plaukuſchi, weenā un tai paſchā mihleſtibaš ſaulitē ſildi-juſchees ; — là waretu eſ to ſchikt, kaſ naw ſchikramſ, là waretu eſ to lahdet, ko Deewſ ſwehti? Ja, mani ſirdſmihlee behrni, eſ juhs ſwehtiju ſirdi un dwehſelē un taſ wiſu ſpehzigais Kungs lai valihds, ka wiſas leetas par labu galā nahk; jo gals laſs, wiſs laſs!“

Waldis tahdū mihleſtibu un laipnibu no fawas labdares nebij ne muhſcham gaidijis. Winſch ſkuhpſtija tās rokas un neſinadams ihſtos pateizibas wahrdus atraſt, teiza:

„Ro es tagad fajuhtu, to nemas neſpehju wahrdoſ iffazit; bet es gribu jums, augſti zeenijamā kundſe, pa-teizigſ buht lihds kapa malai. Gribu zihnitees un strah-dat, lamehr tahdu ſtahwoſli eenemſchu, ka jums no maniſ nebuhs jaſauņas un nebuhs janoschehlo, man ſawu dahrgaļo mantu uſtizejuſcheem.“

Bet leelmahtes azis mirdſeja aſaru pehrleſ un wiſas miheſtiba ſwehtija ſawus behrnuſ.

Bet kā daudſreis ſkaidrā waſaraſ deeninā mahkoni pee debeſim ſaweklaſ un ſibena ſtarus ſemē ſuhta, tā ari ſazehlaſ par laimigo galwām beſi tumſchi ar fehru un elektriziteti pildi juſchees paſebeſchi. Jo kād leelkungs no ſawaſ laulataſ draudſenes bij Walda un Emmas nodomu ſinat dabujis, ſazehlaſ ſchajā muiſchā ſadſiħweſ wehtru bahrgumi un aſumi.

Leelkungs ruhza kā aiflaitinats lauwa. Wina wahrdi bij ſibini un wina iſteikumi pehrkona riħbeeni.

Wina godſ bij pee paſcheem pamateem aifleets. Wiſch kleedſa:

„Noſt, noſt, wiſi no manam oziſ! Noſt ar wiſeem! Noſt ar negantneelu Waldi!“ —

Kād leelmahte mehginaſa to apmeerinat un peerunat, lai jel pret Waldi un wiſu paſchu weenigo behrnu til aſi neiſturotees, un lai wiſu ar lehnigu prahtu paħ-leekot, tad wiſch brehza:

„Tā, tā! — Tad ar tu eſi ſcho ſalti pee ſawām kruhtim ſiħdijuſi! — Noſt wiſi no manam oziſ! Un kād ſchiſ ſaltiſ wehl tik eedroſchinafees manā preeħſchā paraħditees, tan es to gribu ſamiht un iſniħzinat.“

Bet leelmahtes teiga:

„Balħasar,“ tā ſauža leelkungu, „tu taſ nepaliſti par ſlepkaſu?! Redſi, kapeħz mums to buhs ſchikt, ko paits Deewiſ ir debeſiſ weenojiſ?“

„Ro?! Rà?! — Kas atlahwa tew schahdu walodu pret mani, — pret mani, wezu wežà muischneeku želma faru runat?! Mons dsimums stahw neapgahnits un mans zilts wahrds neaptraipits! Teiz man, kà drihlstí schahdas netillas un manu godu aisslahrdamas leetas aif manas muguras notift?!”

Leelmahte preebilda:

„Rà drihlst zilwela roka un wina negehligee aisspreedumi to ispostit, ko Deewa roka kopâ leek! Balthasar, Balthasar! Atminees labi, ko tu man pats preelsch wairak kà 24 gadeem teizi, — kà es, kà pilsona meita, tawâ prelschâ, stahweju; — waj tu nefaziji, kà schleihsta un taifna firbs efot wairak wehris, kà wifas paſaules leelkundſibas un rangas? Es toreis preezajos par taweem taisneem wahrdeem; bet tagad man ir par tewi jabrihnàs!”

„Teefa gan,” tà winſch ahtri atteiza, „kà scho wiſu eſmu fazijis; bet neaimirſti, kà tu peederi pee tautas, kura neismehrojamī augſiaki stahw, ne kà ſchi, preelsch wehrdsibas un falpinaschanas dſimufi ſlaka. Teiz man, kas ir Latweets?! Kas drihlſt to ar tewi ſalihdsinat?! — Tapehz met noſt tahdas domas, kas muhſu dſimumu ar neismehrojamu kaunu aptraipa. Ej runā ar Emmu un atgahdini to, kà wina Waldi mihlejot, mani bes laika kapâ gruhſch.”

Bet nu ari leelmahte fanehmusees runaja:

„Labi Balthasar, kà nu es ſinu, kas man darams. — Tik to es ſaku, kà nahks laiks, kur tu ſawu ſchaurſirdibu un ihſredſibu noschehloſi. Nahks laiks, kur tagadejee aisspreedumi iſgaſiſ kà pelawas, un redſi, es preezaſchos par to! Waj nesini, kà Peterburgā uſ Kreewijas trona, weena ſchehliga, mihleſlibas pilna firbs pukſt? Waj nesini, kà iſ tās paſchas tautas, kuru tu par tik augſtu

slawē wiħri ir zehluſħeess, kurej jau beeħas graħmataš par fihis nospeestas tautas teizameem żelmeem un atwaġem, faralsta.

„Waj ne-eſti weħl Merkela waħrdu d'sirdejja? Waj tu ar newari Blanġen-hagenu few par preekschfihmi nemteeħ, fuq-żekka teħwos par faweeem taudim gaħdha? Gaidi ween un tu redsejji, ka wixu peemina tilik weħl no neħlaitamām, weħla kām pa-audsej ħwejtita.

„Es eſmu feeweets; bet es paredu, ka driħi is Peterburgas atskanex: Bekatees, mani bebrni! Bekatees jaunā briħwibā! Un redsi! Tagadejee aiffspreedumi iſputes un palik par putelkeeni un pelneem!“

To fazziju si wina aifslahja fawu waigu un aktitra lehn-krehħslā.

Wina bij fawam wiħram wairak iſfazziju si, kā tas-winai peenahżjas. Wina pati fəbijas par fawu neap-domib. Bet winas wiħrs eesaużjas:

„Labi, ka nu tak reiħ sinu, kas tu man eſti! No fchi bieħiħha es tevi ar zitadha azim u sluhlofchu! Bet manam weħrgam Walidim fhe naw wairi ruħmes. Un ja wiñċi manā vreelxha rahađihee, tad-winam jamiri!“

Bet nu durwiš atwehras un Waldis un Emma eenahżza.

Leelkunga weids peenekha bruhnu kroħsu; Wina aziż sweħroja aix duxfmām un wina rokaś triħżeja. Bet Emma tuwojjas fawam teħwam fazzidama:

„Peedod, miħla is teħwos ka es ar Waldi naħku sħi tevi noluħgt un tawu sweħtibu us muħħsu d'siħwes zela iſlu hġtiees!“

„Most no manam azim, tu nerahtnais, nelaines behrns. Most ar scho deedelneelu!“ — Ta' wiñċi kleedsa.

Wina roka peħġi kaut kien kerstija. Schahweena riħ-beens nodimdeja pa muisħas istabam; duħmi peepildija

leelo sahli, Emma pakrita nogihsuſt un Waldis bij pasudis. Kur wintsch bij palizis, to neweens nesinaja.

Mahte un meita bij ſoti fatrizinatas.

Leelskungs bij us Waldi ſchahwits, us Waldi, kura nu wairs muischā neatradās, kusch nu preelsch Emmas pasudis bij. —

Winas lehninau ifgahja dahrſā; bet leelskungs eeslehdſās ſawā ſambarī. Tilai us sahles grihdas bij ſahdi aſins pileeni redſami; zitadi wiſſ palila klus kā kapā, lai gan nedabiskee padebefchi bij ari wiſus zitus mahjas ſaudis ifbeedejuſchi un ar faveem fibeneem fatreekuſchi.

III.

Muischa un muischā ſaudis.

Walda peepescha aifeefchana fazehla pee wifeem muischā ſaudim leelu ihgnumu.

Leelkunga fulainis Pehtris, kas fawa kunga deenestā nu jau ſirmu galwinu bij dabujis un kusch Waldi til ſtipri mihleja, ſpahwa uguinis un filas fehweles:

„Ko? — Kà?! — Waj tad pats ſaunaſ fungus apſehdis? Kas par juzeſlli?! Kas par triwogām?! — Waj neweenam wairs prahta naw? — Waldi, labo mahjas garu grīb nogalinat! Waldi, kas man ſaldaks fā medus bij! — Made, ko tu no wiſa ta domā?” —

Kehfscha Made atbildeja:

„Lai nu lai. Lai iſtrako zik ſatram patihkās. Es ar ſche wairs ilgi nepalifchu, bet eefchu labak us Rigu deenet.” —

„Hi, hi, hi!” fulains ſmejhās.

„Ak tu muſſiba! — Kas tewi us Rigu laidis? — Dſihwo til wirſū, lai eet, kā eedams, hi, hi, hi!”

„Nu, nu,” Made pujojās, „tahdās ners, kā tu, es wiſ nebuhschu! Man nepatihl wiſ tahdas teewas jehra

kaħjas, kaħdas tu no f-kraidiċħanas eji dabujiś. — Es nelikschos wis sewi te iſſchahwet kà rengi! — Eſchu kà eefchu; ja tu gribi, tad paleez. — Es eefchu kà eefchu."

Peħteriś nirgojās dasħadi winas preekschā; rahdija tai faru puissilo meħli un to iſſobodamis dasħadi kaitinaja.

Made griveja aix dušniām waj plihst; bet Peters Ħerkistinaja:

„Madin, Madin! Waj tu mani tā weenu atstahfi? — Hi, hi, hi! Es jau weħl domaju prezetees! Hi, hi, hi!” —

Made nogruħda dasħas feħka leetas peenahkoſħjās weetās un eefauzjas:

„Tad laikam wiħas muixħas grabaħħas gribes prezetees?! — Kas tewi taħdu fakaltuſħu fħagaru wairsm nems?” —

Bet Peters teiža:

„Tu, tu, Madin, — tu, waj ne?” To fazzijis, wiñx graffijās Madi apkert; bet fhi to atgruhda feħka fakkta un ismu ka pati pa feħka durrim faimes istabā, kur wina wairak fainnekkus eeraudsija, kas ar leelkungu weħlejjas runat.

Weens no scheem runaja:

„Tā ja, — tā ja. Kas nu wairsm to dos? Nu jau muixħa putiès. — Kur tad fhiς nu wairsm taħdu fungu nems, kà tas bija. — Ejj nu fasin, kas leelkungam paſħam galwā eegħajjis.”

Otris atkal pesiħmeja:

„Ja jau gan. Weenam nu ir fha, otram atkal tā. Kas pee „tagadejà“ ar liħlu paduji aiseet, tam ir taisniba. Waj ta ir taisniba, ka man fħogad 6 puhrweetas wairak japlauj, nekk ziteem gadeem? — Tur ir atkal kaħds man preekschā bijiś, un man tās usbahjiś.”

Made eefauzjas scheem starpā un fazija:

„Ko juhs, Pakaln, sche gaidat? Eita pee pahrwaldneeka; leelkungs jau pats ar tahdam leetam nekimerejas. Nenokawejeet sawu laiku par welti. Redsat, ahrā ir laba seena faule.“

Bet kahda seewina raudoschu balsi runaja:

„Kà tu Made tà mari teikt? Waj taisnibas wairs nemaß paſaulē naw. Manam Pehtscham tik lo ſirgs uſ muſchaaſ eſchu bij pahris mutes sahli eekampis, uſſkaitija tuhlin 15 ſpeekus. Kas to bij dſirdejiss?! Ne, ne, leelkungam wajag muhs peenemt. Pee ka lai tad eijam?“ —

Te atkal leelkunga funu puifis preebilda:

„Ak, wajag, wajag uſdot! Ir ar wiſi ſlinki un palaiduſchees.“ Winsch wehl buhtu lo wairak teizis, bet leelkungs eenahža.

Wiſi tam nu nobutſchoja ſwahrku peedurki un leelkungs prafija lo pagehrot.

Pakalns nu eefahla:

„Redsat leelkungs, mums ir plawā leels juzeſlis. Redsat, man ir,“ — winsch wairs tahtak nedabuja runat; jo leelkungs ihiſi atbildeja:

„Eij pee pahrwaldneeka. Es ar tahdam leetam nenodarbojos. Eij!“ Un uſ otru pagreeſees, teiza:

„Ko tu gribi?“

Tas atbildeja:

„Ak, zeenigs ſchehligs leelkungs, mani per ſatru ſeitdeenu ka pelu maiſu! Es wairs nemaß,“ — bet tas ar tahtak nedabuja runat; jo leelkungs ahtri ſazija:

„Ko tad tu gribi? Eij, dabuſi wehl!“

Nu ar wehl minetā ſeewina gaudioja:

„Ja, bet mans Pehtſcha ir newainigs; Leelkungs, apſchehlojatees jel par mums!“

Bet winsch atgreesa wineem ahtri muguru un aifgahja teildamis:

„Eita wiſſi mahjās pee darba. Man uaw waſas!“

Bet Paſalns ar ſawu ſaiminu ſtahweja ar atplehſtām mutēm un Paſalns luhpas ſawilžis kā uſ raudaſchanu un galwu uſ weenu puſi paleeziſ teiza:

„Sche tew! — Ko gribenji, to dabuji.“

Bet otris atbildeja:

„Ko nu tur — eefim brahlit.“ —

Saimes istaba iſtukschojās.

Suhdſibneeki aifgahja nepahrklaſti ſamās mahjās; ſunu puifis aifgahja uſ krogu un Maide ſawā īehki.

Ar wahrdū ſakot, muſchhas pamati bij ſakūtinati. Labā ſatikſme ſtarp lungu un ſaudim bij ſuduſi. Wiſi darbi tiſa or ihgnumu paſtrahdati.

Leelſkungs bij kahdu ahrſemneku Walda weetā eelizis, kaſ nu til ſawu malu pildija un ſaudis ſpeeda un kuldinaja. Bet muſchha gahja atpakaſ.

Ahrſemneks lika uſ muſchhas rehlinu tur grahwus rakt, kur uhdeni uſlaift wajadſeja. Tur uhdeni uſlaift, kur wehl kahjas grima. Wiſch lika tur libdumus lihſt, kur wehl meschs nebij pilnigi preeaudis un tur ruđus ſeht, kur kartufeli bij jaſtahda. Wiſs gahja otradi un atſchgarneksi. Kiltigais ſehjas laiks netika eeweherots un lauki iſdewa maſ auglu. Muſchhas eenahleſchanas moſinajās gadu no gada. —

Leelſkungs ar gan reiſam preebilda, ka taſ gan naħlot, ka muſchhas eenahleſchanas maſinajotees! bet paħrwaldneeks klanidamees atbildeja:

„Ta ir mana preekſchgahjeja waina, ka ſaudis ſlinkus un glehwus padarijis, zaur ſawu miħlstu iſtureſchanos pret teem.“

„Leekat toſ pehrt,“ leelſkungs atteiza, un ar to katu reiſi wiaw ſaruna heidsas.

Gabi aifgahja un atkal ainaħza, bet muſchhas pamati waifs ne-eestiprojās. Tee ſchkeebas drihs uſ weenu,

tad atkal uš otru puši. Muisčas porahdi krahjās kaudsēm un winas godas un spihdumās nobahleja.

Ahrsemneeks to bij isputinajis, fawu mafu pildidams.

Walſts kaudis winſch kalpinaja lā ween ſinadams, lika teem wehl pebz faules noeeſchanas strahdat un teem bij atkal pilna teeſiba dſeedat un ſchehlootees:

„Kas tee tahdi, kas dſeedaja,
Bes faulites wakarā?
Tee ir wiſi bahra behrni,
Bahrgu fungu klaufitaj’!”

„Kurin ugun’, ſilda gaisu,
Gauka gauschās afaraš.
Krimta zeetu pelaw’ maiſi,
Awotinā mehrzedam’!”

„Kam faulite wehlu lebzji,
Kur tif ilgi kawejees?
Ais wineemi kalmineemi,
Bahra behrnus ſildidam’.

Bet drihs ar nu peenahža laiks, kur faulite tak uſlehža. —

Aleksandra I. wahrds poliks muhſham Baltijas wehſturi ar ſelta burteem eeraſtits. Drihs atneſa Kreewu ehrgla ſpahrni Latweeſcheem un Igauneem brihwibu. Un no ta laika ir ſchis tautinas ſahkuſħas pamafam attihſtitees un zeltees. —

Leelmahte ſlimoja ari reisu reiſām ilgaku laiku. Ķimmas waidsini bij palikuſhi dauds, dauds bahlači ſelta meera laizinsch bij aibehdfis un daschadi meera traujetaju ūhmi muisčā eesaguſchees.

Leelskungs gan melleja apmeerinatees jaktēs un zitos ruhyju iſgaiſinataju preekos; bet winam tas nebuht neisdewās. Winſch nogida, ka wina dſihwes laimes pihlari bij ſatrūhdejuſchi. Winſch nogida, ka ſche nu

wajadseja spehzigam, kreetnam meistararam eegaditees, tas
tos atkal spehtu nostiprinat.

Ari Waldi winsch newareja wis ta nismirst, ka to
bij eefahlumā zerejis. Winsch pats to bij no ganeem
lihds panehmis un par kreetnu wiheru isaudfinajis; bet
auglus winsch no schi kreetna wihera darbeem wairs
nedabuja baudit.

Waldis bij preelsh winna pasudis, — pasudis,
warbuht us wisu muhschu.

Emma ari no winna neko nebij dsirdejuſi. Winai
bij ar Walda heidsamajeem svehrasteem japeeteek.

Wairak gadixi bija muhschibas juhrā grimuschi;
bet Waldis wehl neparahdijas.

Ta stahweja schim brihscham ar muhschu un winas
laudim, tad kahdā deenā leelskungs ar sapihkuschu un
saihguschu seju, pee kafejas galda nofhdas. Wina
sirds bij ar kaut ko pilna uu winsch mekleja mahrdus
ar kureem to apmeerinat un atweeglinat.

Tad winsch us faru laulatu draudjeni pagreeees, teiza:
„Rosalija, tu jau gan pate fini, ka ar muhsu
dsihwi ta wairs nestahw ka agrak. Mekleſim lihdseltus,
kas to pahrlabo. Un man ir weens tahds lihdsellis
puslihds jau rokā.“

„Pafaulē lihdseltu ir dauds.“ Ta wina fazija.
„Tik ween wehl ta prafschana aileek, kahdi wini ir.
Ja tew kahds labas, dabisks lihdsellis finams, tad gribu
ar wiseem spehkeem tew peepalihdsset, to ka peenahkas
isleetot.“

Bet Emmina, kafeju eenemdama, nogrima domas.
Leelskungs pazehlas; pagahja kahdus folus pa
istabu, tad dsili gaisu eedwaschojis runaja:

„Ra tas tak brihnischligi dsihwē gadas, Walar
satiku farwa kaimina v. Birkenzweiga dehlu, kuram nu

tehws Pletnes muischu atbod. Tu fini, Rosalija, ka schi zeenijamā familija ir bogata; bet kā es wakar nogidu, tad jaunajam Birkenzweigam Emma, muhsu mihtota meita naw weenaldsiga. Winsch ari ismeta kahdus wahrdus, kuri man leek stipri zeret, — ka drihsumā snotu dabuschu. Nu ko tu domā, Rosalija, waj tas wiss nebuhtu, kā no paſcha Deewa?"

Dīlsch klusums waldu wirau widū.

Leelmahte palika eepeleka un Emma drihs farkana ka ūsberu oga, drihs atkal balta kā krihts. Bet abas nerunaja ne wahrda.

Leelskungs likās negaisu nogeedot, panehma zigaru, kuru winsch wairak reises eeklepodamees, — weenaldsibu mehginadams israhdit, — eefmehkeja; lūpluss duhmu rinkus gaisfā papuhsdams.

Emma, peezehlufes nogahja pee walejā loga un ūtatijs leelajā Deewa poſaulē.

Bet leelmahte eefahka:

„Balthasar, es domaju, ka wehl ziti lihdselki waretu atrastees, neskā muhsu behrna pahrdoschana. Pasihstu it labi muhsu zeenijamā kaimina karakteri, — pasihstu.“

Winsch atteiza ahtri:

„Tab ūs man kahdu no taweeem lihdselkeem. Teiz kur ir zelsch, kas us laimi wed? Teiz, kur ir lihdselkis, kas muhs no ūauna un posta atswabinā. Teiz man, ja tu kahdu fini!“

Wina atbildeja:

„Balthasar, nelaunojees, ka es peesihmeju, ka tawi lihdselki ir nedabiski. Wini apspeesch zilwela juhtas un ūrds apsimas brihwibu. Es gan ūnu kahdu dabisku lihdselki, kas muhsu dīshwes laimes un labklahschanas krimtejuš waretu isgaiſinat; bet ūnams tas nu ir par wehlu. Un ūai tu neschaubitos, ka es teesham to ūnu, un ūku, — tas ir Waldis!“

Àà?! — Ro?! — Waj tu gribi mani dsihwu kápá eewadit?!" Tá winas wihrs aifraudamees eekleedsfás. „Waj tu wairs neatmini, kà es to pusahrprahktigo aif-dsinis eßmu?!

Ne, — ne! To es no tewis atkal nebiju gaidijis."

Bet leelmahte atteiza:

„Un waj tu neatmini, ka apaksch wina pahrwaldischanas muischa usplauka? Waj neatmini, zik laimigi mehs toreis bijam. Swehtiba bij sehtâ un laukâ. Swehtiba eekschpusé, kà ahrpusé. Teiz, waj naw tá? Un ko gan winsch tew bij padarijis, ka tu us winu schahwi: Bet klaufees, Balihasar, tu eßi pats us fewi mehrkejis. Tewi ir toreisejà lode trahpijußi, ne Waldi — ne Waldi, kuru wehl Emma no wifas firds mihlè un mihlès, kamehr winas deeninas beigfees. —"

Winsch nu uslehza no krehfla, itin kà lahda odse winam eedsehlusi buhtu un fleedsa:

„Waj tew prahts?! — Ro?! — Waj wina wehl to bauri mihlè? Ne, tas ir par traku! Tas ir preeskj manis par dauds!“ Winsch wairs neapföhdbäs un ari Slojalijas kundse uszehlás.

Emma nodrebeja.

Par winas galwu sawillkäs atkal tumschì mahloni. Keträ sibina stars wareja to trahpit. Wina tomehr fanehma wifus sawus spehkus, gahja un nostahjäs fawa eekaitinata tehwa preeskjâ un ar trihzedamu balßi fozijs:

„Tehwës, redsi s̄he stahw taws behrns. Bet paskatees jel reis zeeschali us manis. — Skateeß jel us manis! — Redsi, mans azu sposchums pamasam sahli isdfist. Skateeß ween, un redsi, ka mani waigi ir nobahlejuschì: Un kas to ir wifu darijis? Ta ir, ak tehwës, tawa bahrdiba. Tee ir tawi aisspreedumi. —

Ta ir ari welta mihleschana, weltaš, faldas, debeschligas zeribas, kas man bes laika kapā birſt! — Ta ir dſila, dſila ſehroſchanas pehz Waldo, lam es eſmu uſtizibu ſwehrejuſti, uſtizibu un mihleſlibu, lihds pat kapa malai! Tehwſ, dari luhdſams manam behdām galu. Dari ar mani, ka tu zitkahrt ar Waldi dariji! Kur ir taſ breefmigais nahwes eeroziſ, — kur ir? Nem winu, un mana wehleſchanas ir, ka tara roka wairſ netrihžetu un lode ſcho weetinu trahpitu, ſchē, ſcho weetinu, kur weena ſakapata un nelaimiga ſirds pulſt. Bet tomehr, peedod tehwſ, peedod ſawam panihluſcham behrnam, ka wiſch nahwi — faldo nahwi luhdſas!"

Winas tehwſ nobahleja. Wiſch ſajuſa. Pret ſchahdām buſiām wiſch nebij labi apbrunojees. Wiſch gribеja laukā dotees; bet taſ druſku apdomajees teiza:

„Nè, ne! Schi dſimuma dſilumus ir neiſmehrojame. Aku war iſſmelt, bet ſeeweefchu ſirds dſilumus nekad. Dſeliſi un tehraudu war lauſt, — lauſt un klinis plehſt; bet ſeeweefchu nodomus nekad. Tapehz es ar teo gribu, nupat iſſazitos wahrdus, peedot. Bet tomehr gribu ſawu lobo wahrdu, ſawu godu un ſawu, muſchu glahbt."

To ſazijis wiſch dewas pa durwim laukā un paſuda preeſch abeju kundſchu azim, ſuras, nu ſatrižinatas, uſ mihlſtajeem krehſleem noſaidas. —

Winas patlaban gribеja peezeltees, lad ahrā rati nograbeja un wairak wiſreeschu halſis bij dſirdamas.

Peenahkoſchas teefas lozekki bij iſſuhtiti muſchu uſnemt un uſ paſrdoſchanu liſt. Winas leelee paradi nebij wairſ flehpjami un maſinajami.

Schis negaidsits atgadijeens bij nu preeſch wiſas familijas ſoti apbehdinajoſch un ſirdi apgruhtinajoſch. Laimigee dſihwes pamati un pihlari nu pawifam fabruka.

Mahte un meita nowehrsās lähbā kauibari un aisslehdā durwis; bet leelskungs pawadija peeklahjigi, kur wajadfigs, negaibitos weefus.

Muischa tila usnemta un ar 60,000 rubleem aprehkinata. Ta nu bij pehz nezik ilga laika wairak folischana jayahrdod.

Teefas lozekki, no leelsunga pameelotii, aissbrauza smihnedami, bet leelskungs salima us kahda lehnkrehsla, gruhtās fuiagās domās nogrimis.

„Ne, scho ruhktō bikeri es tak nedserchu.“ Tā winsch murminaja. „Wehl man aifpihd weena zeribas swaigsnite un ta ir bagatā kaimina v. Birkenzweiga dehls. Manai meitai Emmai ir sawi wezali joglahbj; jeb zitadi heigschu dsihwot. —“

Winsch isgahja ahrā, lika weenu no faveem jahjammeem firgeem apseglot un aissjahja us Birkenzweiga muischu.

V.

„Ta tā ir, kā es teiv teizu, tad wehl dsihwost sawā muischā. Tu dodi manam dehlami sawu meitu un es ismalkafschu tawus paradus. Gan tu ar laiku man aisdoto naudu pamosam atdoš.“ Tā fazija wezais Birkenzweigs Weinhorstam schkirotees, kusch nu niahjās pahrnahjis, sawai laulatai braudsenei, kā ari Emmai, gan ar labu, gan ar launu, tumfcho nahlamibu preekschā stahdidams winas peerunajo, nenowehrschamam lisenam padotees un jauno Birkenzweigu neatftumt, tā kā Emma heidsot fazija:

„Tehws, es zeetischu pee wiſa kluſu; — dari ar mani kā finadams. Nahwe man gan buhtu falda un tumschais kaps mihsch; bet tewi nelaimigu redset, es ari ne-eespehju. Dari kā tewi schkeet wiſu labu eſam.“

Wina isgahja dahrsā, nosehdās finamā lapenē un raudaja fuhras asaras.

Rahdas deenas pehz tam bij muischâ sawada kusfeschanâs manama. Tika zepts un wahrits. Weest, it zeenijami weest bij gaidami. Leelmahte pahrsfatijs wijs ar gruhtu firdi un Emma staigaja nobahluß, kâ rudens seeds.

Wezais fulainis Pehteris lehkaja un danzoja kâ sifenis un Made swihda lehki kâ pirti. Ari winu sejas bij nopeetnas un ruhpju pilnas, ihpaschi Pehteris nosplahwâs wairak reisâs, it kâ fo nepatihkamu gribedams ismest. Winsch Emmai garam eedams to daudsfreis ar sawam schaurajam azim zeeschi usfatijs, kâ prasidams: Kas nu buhs? —

Te ari rati ahrâ norihbeja.

Birkenzweiga familija bij klaht. Wezee atnahza braukschus; bet jaunais, ta dehwetais Emmas bruhtgans jahschus.

Weinhorsis Janehma tos peeklahjigi un eeweda leelojâ muischas sahlê, kur ari Emma us kahda dihwana fehdeja.

Ak, tur nenahza wis Waldis, bet kahds winai nepatihs radijums. Sche nebija wis mihlâ jašminu lapene, bet augsta, gresna sahle. Wina fehdeja ar faschhaugtu firdi.

Jaunais Birkenzweigs bij nešmuks zilwels: Strupi, farlani mati apfedja wina pušplakano galwas kauſu. Deguns bij garſch ar leelu ſkrumflu widu un deguna apalſch gals beidsâs ar nejauku, ruhnu fehnei peelihbfnajamu pumpu. Mute winam stahweja arween pušatwehrita un luhpas bij beesas kâ kefeles.

Scho nu wajadseja Emmai seedoschâ Walda weetâ peenemt; tapehz naw ar nemâs jabrihnâs, kâ Emma aufsti un loti weenaldsfigi ifturejâs. Winsch gan wiſadi mehginaja, tai peelunzinatees; bet tas winam nemâs negribeja isdotees. Emma bij un palika pret to weenaldsiga un aufsta.

Prezibas tomehr tila nobsertas un kahsu deena nosikta.

Bij ar jasteidsas, jo muischas pahrdoschanas terminsch tuwojasa un leelungam wajadseja naudas. Bet nu winsch ori Emma bij, ta fakt, par finagu naudu pahrdewis, lusai nu, sawu tehwu no kauna un posta glahbjot, bij sawa ustiziba pret Waldi jalausch. — jalausch ar aisinainu firdi.

Us kahjam tika wijs, ka peenahkas sagatawots un kahsu deena peenahza.

Weest fabrouza no malu malam un Emma jau bij bruhtes drahnas tehrpta. Wina runaja til kahdu retu, retu wahrdinu un issklatijas behdigia un bahlo.

Ko palihdseja winai ahrigais gresnumis, ko palihdseja ispuschkoita sahle, ko palihdseja jaulas musikas flanas un, — ko palihdseja ari winai tehwa tagadeja laipniba, tad winas dwehseli plosijas sahpju wehtras.

Winas bruhtgans turpreti bij jautris un preezigis. Winsch eebaudija wairak glahses wihna un gaidija nu salaulaschanas brihdi, kas ari drihs peenahza.

Sahlê bij no puķu stahdeem mahksligs altaris ustaistis, pee kura nu mahzitajs sawu weetu eenehma. Mahzitajs, ar nopeetnu seju, eefahla:

„Eti ustizigis lihds nahwei, tad tu to dsihwibas kroni eemiantofi.“

Emma nobrebeja. Bet kad mahzitajs pee tas weetas nokuwa, kur Emmai tas swarigais leelais wahrdas „Ja“ bij jašaka, tad atskaneja peepeschhi flansch eekleedseenis no winas mutes un Emma pati nogihbuſi, jeb pamiruſi, eelrita sawa tehwa rokās!

Sajukschana iszehlas. Emma newareja wairs us sawam kahjam stahwet. Wina tila sawa gušamā kambari ka pušmiruſi gultā eelikta. Winas luhpas bij gluschi bahlas un zeeſchi kopā ſlehguſchās. Ažu wahki bij aisdarijuſchees un wina nereditseja wairs neweena.

Jaunais Birkenzweigs nesinaja aīs fauna ko darit. Winsch teiza: „Tee ir neeki! Tee ir fātschi! Es esmu ijjolotē, — es esmu pēekrahpts!”

Winsch bija weens no pirmajeem, kas Weinhorsta muischu atstahja. Ziti weest wehl usdsehra wiñnu un tad zits pehz zita aīsbrauza. Til mahzitajs bij tas pehdigais, kas ar gruhtu firdi sawu kaiminu atstahja, fazidamis: „Ko Deewēs mihlē, to winsch pahrmahza.”

Leelmahte sehdeja raudadama pee sawas mihlotas meitas gultas. Wina to kopa pehz daktera padoma, kā ween sinaja un prata, lamehr Emma sahla aikal pama-sam atspirgt.

Bet leelskungs staigaja aplahrt kā ehna. Wina zeribas bij wisaīs isgaisusdhas. Winam zits nelas neat-līkas, ka par sawu tumšcho nahlamibu domat.

Bet kur nu gan bij Waldis? Waj winsch wehl dīshwoja, jeb miris bij, to neweens newareja sinat.

Bet es tew, zeenigais lafitajs, tublin par winu pastahstischu:

Waldis bij toreis tuhlin us Rigu dewees un Krewu kara deenestā eestahjees. Wina masā bruhze, luxu winsch kreisajā rokas stilbā, zaur leelskunga schahweenu bij dabujis, fadsija jo drihs. Winsch zensās ar apbrihno-jamu pastahwibu us preekschu. Drihs jo drihs winsch eemantoja ofizeera tschinu un kahpa arween us augschu. Winsch ari gribuja patlaban sawai dahrgai Emmai no ūewis sinu laist, kad Napoleons I. Kreevijā eebruķa un winas meeru ar saweem pasaules legioneem trauzeja. Waldim lihds ar dauds ziteem bij tam jaeet preti. Winsch kahwas pee Beresinas, Leipzīgas un beidsot paschā Franzijā. Wisur winsch few slawu un godu eemantoja. Wina kruhtis pusčkoja jau waitak goda

ſihmes. Zaur daschadeem laimigeem apſtahkleem wiſch bij dauds naudas ee krahjis. Ta, ka heidsot, kab Napoleons no Franzijas keifara trona krita, Waldis ka gobats, bagats wihrs ſtahweja paſaulē. Tomehr Weinhorſta familijai wiſch wehl nebijs parahdijees. Daschu daschadi ſawekti un darifchanas to peefpeeda Peterburgā palikt, no kureenes wiſch zereja drihjuimā aifzelot un Emmu, ſawu ſirdsmihtoto Emmu apmellet, kaſ winam, kaſ fargadams engelis, wiſas kara brefimās preeſch gara azim ſtahweja.

Bet ſhim brihscham nu wiſch wehl bij Peterburgā.

Emma ſlimoja wairak nedekas.

Seema pagahja un jaukais pawaſars atjaunoja atkal kalnus un lejas. Gani lihgoja un putnini dſeedaja ſakajos ſaros. Tikai muſchā wehl neatſpihdeja preeka, dſihwes laimes un labklahſchanas faulite. Tur wehl peemahjoja tumſchee behdu gari.

Leelſkungs bij behdigz. Leelmahte ruhpju pilna un Emma fanihkuſi. Daudis palika deenu no deenas ſpihtigaki. Daschi ar' iſfazija ſloji nizinaſchanas un apſmeefchanas wahrdus pret ſawu leelkungu. Muſchias pahrwaldneeks, nestlundi eewehrodams, bij kahda labā deenā ar ſawu pildito maku aifſlaidees lapās, un wairſ nekad ſhe neparahdijās. Bes tam wehl ſtahweja muſchias pahrdoſchanas terminiſch aif durwim.

Drihs nu ar peenahža tumſchā, fuhrumu pilnā deena. Teeſas lungi eeradās atkal muſchā un wairak bagat-neeli ſabruza uſ muſchias pirkſchanu un pahrſoliſchanu.

Emma bij patlaban uſſalojuſchā dahrsā eegahjuſi, kab wiņas tehwa muſchai bij zitu rokās jaſriht. Wiņa fehdeja uſ kahda krehſla un ſlatijās, domās eegrimuſi, uſ mums jou ſtahſla eefahkumā paſiſtamō jaſminu

lapeni, aif ūras, tai par sinkahribu, kahda ehna palozijās.

Drihs ar' paraħdijās winai kahds wezs wihrs, ar garu ġiemu bahrdu, kas nu Ĝimmai lehnitim tuwodamees, ar laipnu balji waizaja:

„Salat man jel, zeenijamà jaunkundse, waj muischa jau pahrdota? Bet ari peedodat, ka es juhs ta trauzeju. Luħdsu, — luħdsu.“

Emma drusku fatruħkuſees atbildeja:

„Kahdas stundas laikà tas gan war notilt.“

„Valdees, valdees, zeenijamà jaunkundse. Man ari pee tam drusku darisħħana.“

Winfch nu grafsjās eet, tałk weħl peebilda:

„Bit jaufs dahrss! Schè wajadsetu tilk laimigeem staigat; bet kà es dsirdu, fcheit tilk nelaimigi eerodotees. Waj tas gan zeenijamà jaunkundse, waretu buht pateefiba?“

Wina ußlatija it zeesħi swesħo firmgalwi un teiza:

„Dabas jaulkumi jau ir nelaimigo meera bañizas. Laimigeem melle un atrod zitħus preeku; bet gruhtfir digee un behdigee atrod winu sweħtnizās apmeerinasħanu.“

„Ta, ta, zeenijamà jaunkundse. Waj juhs to ari sinat? Tad gandrihs waru juhs ar kahdu jaunekki falihdinat, — kuxu es it labi pasiħstu — un kuxx-fħeġħum ħażżeen, arweenu kahdu lapeni, kahdu klu fu dahrssu, jeb ari kahdu salodamu mesha stuħrisi u smelleja un tad tur ilgi, domas nogrimis, seħdeja un faru briħ-w-laiķu pakawexa. Iħpaċċi jaśminu lapenes tas mihleja. Kud winfch kahda seħdeja, tad tas runaja no kahdas Ĝimminas, no kahda engħela, kas wina d'simteni nu ween-tula efot un kuxu tas ar katra firdspulx tħeġħi, ar katra dwařħas wilzeenu, neisteżami mihlejis efot. Tad winfch aktal seħrojjas, ka wina nu gan laikam jau zitam kahdam

atdota buhſchot. Wina warbuht eſot laimiga, kamehr
winam zits nekas neatleekot, ka to kluſibā, garā mihlet
un dabā ſawu firdsapmeerinaſchanu meklet."

Emma uſzehlāſ ahtri un eefauzāſ:

„Rā fauz iſho jaunelli?! Rā fauz ſcho jums
paſihſtamo behduli?! — Nekawejatees un ſakat man
drihs!“

Sirmgalwiſ atbildeja:

„Wini fauza Waldiſ.“

Emma paſhwehrtijāſ. Wina ſpigulodamām azim
un ar pahrſteigtu ſeju iſſauzāſ:

„Mihlaſ ſweschineek! Teizat man, kur wiſch atro-
dāſ? Salat man, kur ir ſchis Waldiſ? — Es gribu
pee wina dotees, laut wiſch ar pat debess malā atraſtos!
Es eſmu wina Emma! Es eſmu ta, par kuxu wiſch
ſehrodauees domā! — Es ne-eſmu wehl neweenam
atdota; jo tikai pee wina firbſ ir manai nowahrgoſchai
galwinai ihſta meera weeta. Kur ir Waldiſ?! — Kapehz
juhs raudat? — Kapehz juhs nerunajat?! — Kapehz
juhs ſtahwat til kluſu, kur wiſt engeſi debefis gawile?!
Sweschineek, nelaufſhat manu firdi un ſakat, kur ir
Waldiſ?! —

„Sche wiſch ir!“ Lā ſirmgalwiſ eefauzāſ, ſawus
leelos matus un bahrſdu noſweeſdamāſ un platiſ drehbeſ
noſratidamāſ. „Sche wiſch ir!“ — Un Emmas preefſchā
ſtahweja grefniſ, paſchōſ ſpehka un ſeeda gados buhdamāſ
kara kungs Waldiſ.

Emma eekrita wina rokāſ, eekleegdamāſ:

„Nu es gribu labprah t mirt; jo manas azis nu ir
ſawu peſtiſchanu redſejuſchāſ!“

Bet Waldiſ, to karſti kluhpſtidamāſ, fazija:

„Tu nemirſi wiſ. Tu dſihwoſi. Tu dariſi mani
neiſteizami laimigu! Emmiſ tu eſt bahlaſa, tu eſt

behdajuſees; bet es gribu tamām behdām un raiſem galu. darit."

Emmas azis mirdſeja preeka un pahrſteigſchanas aſaras. — Wina bij famulſuſt; bet tomehr laimiga, neiffakomi laimiga. — Ari Waldis bij laimigs, ka Emma tam bij uſtiziga palikuſt un to tapat ka agrak miheleja. Winas uſtizibū ifmehginaſt gribedams, wiſch bij noſweſchinajeſes, bet ka nu redsam, wiſſ bij par labu iſgahjis.

Wiſch nu uſaizinaja Emmu, tam lihds nahkt pee winas wezakeem.

Wini iſgahja iſ dahrſa roku rokās ſaſehruſchees.

Waldis bij teefcham ſtaifſt un gresniſ ſawā kaſa mundeerā. Dauds ſpihdoſchaf godu ſihmes puſchkoja wina kruhtis un to gan neweens nebij domajis, ka zit-reiſejſ Pakaſnu mahjas ganinſch Waldisch, kahdureiſ ſchahdā godā tē parahdiſees.

Wini nu tuwojās, ka meera un preeka wehſtneſchi, muſchaf ſeelajām trepēm, uſ kuraṁ leelſkungs ar ſawu laulato draudſen itradās, tamehr teefas ſungi ſahlē, wiſu uſ muſchaf poahrdoſchanu ſakahrtioja un ſagatawoja.

Wiſi vezebluſchees ſkatijās uſ gresno kaſa fungu, ar kuru Emma ſaſehruſchees wiſeem tuwojās. Tad leelmahte peepeschti iſſauzās:

"Waldis, Waldis!" un ſteibſās wiſeem preti. Wiaa ſawu meitu ar labo un Waldi ar ſawu kreifo roku apkehruſt raudaja preeka aſaraſ.

Ari Weinhorſtſ nonahza pa trepēm. Sneedſa ſawu trihzedamo roku Waldim, kaſ to nu ar karſtām aſarām ſkuhpſtidams apſlazinaja. Wiſſ bij peemirſtſ. Wiſſ bij peedots. Waldis bij wina ſtahwolka, wina kahrtas zeenigſ.

Ari wezais fulainis Pehteris newilſchus peenahjis un raudaja ka iſkults behrns. Bet wina aſaraſ bij preeka aſaraſ.

Wiſch ſchruſteja:

"Ak mans Waldin! Kas — to buhtu domajis, ka — man — wezam — grehj — nee — kam tahds preels — no — tiſs.

Wairaki tas newareja aif aſarām iſrunat.

Waldis apkampa wezo Pehteri un noškuhpstija wina waiguš, fazidams:

„Redsi, nu dserfim atkal kopā.“

Bet Emma, besgaligi laimiga Emma sapnoja debeschligus paradisigus sapnus, kamehr Waldis ar wiseem peeklahjigi apsweizinajās.

Winsch nu ari steidsas muischas leelajā sahlē, kur muischas pahrdoschana wairakfolischana jau bij eefahkušes, — un, — weens, — diwi — un trihs, un Waldim bij muischu rokā!

Waldis bij sawa žitreisejā labdara un pawehletaja muischu nōpirzis.

Teefas lungi usflatija to ar platām azim. Neweens ſcho gresno, ſkaisto kara lungu nepasina. Tas bij kā no ſemes iſlihdis, jeb kā ziti ſaka, kā no debefim nolritis.

Beidsot wezais leelskungs ari teem wiſu atklahja un iſſkaidroja. Upbrihnofchana un preeks bij uſ wiſu klahtesofcho weideem laſams. Daudſkahrtigi laimes wehlefchanas wahrdi bij dſirdami un wihns pluhda uſ jaunā pahra wefelibu.

Ari apkahrtiejee muischas laudis, Walda pahrnahlschanu iſdsirdejuſchi, ſapulzejās bareemi muischas preeſchā. Un kād tee nu wehl ſmat dabuja, ka Waldis muischu nōpirzis, tad bij gawiles bes gala.

Waldis iſnahja un uſ wiſeem fazija:

„Mani mihlee brahli! Tagad buhſchu atkal juhſu pahewaldneeks; bet es wehloſs, ka jums wiſeem labi klahtos. Es preezajos, ka Deewās wiſas leetas par labu greeſis.“

Tad uſ leelkungu norahbidams, winsch runaja:

„Redsat, ſchis ir mans tehwās un labdaris. Winsch buhſ ari wehl uſ preekſchu juhſu leelskungs, kamehr Deewāni patilfees winu pee ſewim fault.“

Leelmahte un Emma stahweja it tuwu pee Walda, it kā bihdamees, ka winsch tam atkal nepaſuſtu.

Laudis tika ar wiħnu un alu pomeeloti un latris aijgahja preezigs un laimigs, brihnischlīgo atgadijeenu tahtak iſpaſdams, ſawās mahjās.

40

Rahsas nu ari drihs tika nodsertas un Waldis ar
fawu Emmiu bij weenoti us wisu muhschu.

Muischa usplauka atkal drihs jo drihs un winas
eenahkschanas wairojas gadu no gada.

Waldis ar Emmiu dsihwoja laimigi un preezigi un
peedsihwoja behrnus un behrnus behrnus.

Ta bij Waldis, ta laika aisspreedumus un ihfredsibu
zaur uszihtibu, ustizibu un laimigeem apstahlkleem slaveni
vahrspehjis un pihschlos lizis. Un mehs wina zihnnius
un zitus kawekus eewehrojuschi, warom zits zitam usfault:

Gals labs, wiſs labs !

Gala wahrd s.

No ta laika libds schodeen ir dauds, dauds buhschanas
mihla, dahrgā Baltijā us labu pahrgrosijuschiās. Baltijas
eedsihwotajeem ir dahnata brihwiba un wini ir.
milsu soleem us preelschu gahjuschi.

Pat kari ir tautu atswabinaſchanas labad no
dascheem brihwibu mihtodameemi waldineeleem westi. Ta
ari beidsamais Kreewu-Turku karsch.

Gandrihs us wifem Eiropas walstju troneem atro-
das, tillab lehnini kā leisari, kuru firdis, kristigā
mihlestibā, preefsch fawu tautu lablahschanas pukst.

Lai gan wehl wispaehrige nemot, jaleezina, ka pa
scho laiku naw ari deesgan ūaunu un tumschu garu
truhkuschi, kuri wehl naw ar to nebuht meerā, ko debess
til ūaipni un mihi tautām dahnajusī, proti: brihwibu,
gaisuu un dsihwibu; — tomehr mehs negreesiūm ūawas
ozis no tahnedeem un meklesim meeru ūawos darbos. Un
darbu mums, paldees Deewam, netruhfst.

Zenfissimees ari mehs kā ūajā stahstina minets
Waldis, ar uszihtibu, isglihtibu un ustizibu, tehwijai un
Leisaram kalpodami, augstakus un pilnigakus stahwoftus
waretu ūasneegt.

Lai gan ūasaule ūekas naw pilnigs un ūekab ūas
labs us reisi panahkams, tak beidsot peedsihwoſim kā:

Gals labs, wiſs labs !

30

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309106438